

Babse

Sproglighed

Farø, Ken Joensen

Published in:
Maal og Maele

Publication date:
2011

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Farø, K. J. (2011). Babse: Sproglighed. *Maal og Maele*, (1), 4-5.

Mål+Mæle

En oversætter taler ud

»Hvad siger det, når en skiløbende and rammer et træ?« Det må oversætteren af Anders And finde ud af. Senere er det spørgsmålet, hvad landet *Over the Top* skal hedde på dansk. I serien »Med sproget på arbejde« er vi nået til oversætteren. Thomas Harder fortæller om sit arbejde

side 6.

Natmænds- og rakkersprog i 300 år

Der har måske altid været omreisende folk i Danmark. De har ikke været lette at forstå for danskerne. Læs den første samlede oversigt på dansk over omreisendes sprog

side 13.

Gravid, svanger, frugt-sommelig

Der er rigtig mange ord for at være i lykkelige omstændigheder. De sender associationer i mange, også overraskende retninger. Og forbindelserne til andre sprog er mangfoldige.

Læs side 19.

De nye kongelige navne – og folkets?

Vincent og Josephine blev de kongelige tvillinger døbt. Giver de så anledning til en modebølge i navngivningen? Birgit Eggert giver en oversigt over de seneste kongelige navnes popularitet

side 26.

Sprogligheder

2

Fra oversætterens arbejdsværelse

6

Goddies genter i

13

Din hustru er ikke rask

19

Vincent og Josephine

26

Årets ord 2010

32

Jeg taler gjerne fremmede Sprog; ikke for at glimre med mine lingvistske Kundskaber; men det medfører en særegen Behagelighed, saaledes at familiærere sig med Udlaendige, da Man ellers uden dette Meddelelsesmiddel maatte betragte hverandre som Døvtumme. De magiske Ord løse Tungen, aabne for Sjælens Tankegjemme, og bringe Liv i hin spirituelle Tuskiandel, ved hvilken begge Parter vinde.

(»Kjærlingeliv«, St. St. Blicher, 1782-1848.)

'klog'. I tiden omkring 1800 går vitting over til at betyde 'slagfærdig, morsom', men det er altså den gamle betydning vi har i *vanvittig* og i *vanvid*.

EH

! Standard sprogsideologien

Standard sprogsideologien – som siger at der findes 'et bedste sprog' som alle bør stræbe efter at tilegne sig og bruge i de situationer hvor det kræves – står stærkt i Danmark. Ideologien udbredes og opretholdes på mange måder, ikke mindst i kraft af hvad vi erfarer om sprog og sprogbrug i skolen og i medierne. Men *Mål og Mæle* yder også sit bidrag fra tid til anden, senest ved den måle som norske sprogtilstande blev omtalt på i numrene 2 og 3 af årgang 2010.

I Norge står standard sprogsideologien svagt, ikke mindst fordi landet har to nærtliggende skriftsprog som begge tillader en udstrakt valgfrihed mht. hvordan man staver og bøjer ordene. Jeg mener, at der er positive grunde til og konsekvenser af den norske retskrivningspolitik.

I tilfælde af der skulle være nogen blandt *Mål og Mæles* læsere der er interessererede i mine synspunkter på norsk ortografi og sprogpolitik, lægger jeg en artikel på adressen <http://dgcss-sprogblog.blogspot.com/2011/05/tore-kristiansen-norge-og-andre.html>

(Forkortet af red.)

Med venlig hilsen

Tore Kristiansen

? Babse

I seneste nummer (4, 2010, side 31) anføres entalsformen *babse* (af flertalsformen *babser*), men selv *Den Danske Ordbog* (bd. 1, s. 259) bruger *babs* (jf. *Babs og Nutte*).

Bedstre hilsen

Jess Pilgaard,

Holstebro

! Ja, det skulle have været *babs*. Vi har gjort os skyldige i en (forkert) tilbage dannelse (engelsk *back-formation*). Tilbage dannelser er sådan nogle, som konstruerer en enklere ordform af en mere kompleks, fx *buks* af *bukser*, *skrald* af *skrælle* eller *overmenneske* af *overmenneskelig*. Normalt går det den omvendte vej, at vi konstruerer mere komplekse ord af de enklere.

Det er meget almindeligt at børn laver deres egne tilbage dannelser. Det kan fx være, at de ofte har hørt en bøjet form af et ord, og så gætter de på, hvad grundformen af ordet kan hedde. Min egen datter laver dem ret tit (jf. *Mål og Mæle* nr. 2 2009), fx »Se, der er en markel«. Hendes (uformulerede) undskyldning er, at hun har opsnappet ordet fra børnesangenes kation med bestemthedsseksempler som »Vil du (x 5) med mig ud i marken gå?« Når hun så selv skal producere ordet, tror hun, at kun -r'et er bøjningsendelse, mens e'et tilhører ordets stamme, ligesom i *bille*, *måtte* og *loppe*. Et andet eksempel er *crocks*, som er en af Hannah mere frit konstrueret entalsform af *crocks*, det lette

plastikfodtøj, som normalt optræder i flertal. Som datter, så fader.

I tilfældet *babse* er der måske den undskyldning, at entalsformen er temmelig sjælden. Formen *babse* med -e kan også være inspireret af (autentiske) sammensætninger som *babseglad*, *babsehypnose*, *babsetropper*, *babsealarm* og *babsekage* – foruden altså læsereksemplet *babsenutte*. I disse sammensætninger er e'et imidlertid et fugeelement, der binder de to led sammen til ét ord, og ikke en del af

selve basisordets form.

Også andre er kommet på den idé, at *babse* kunne være grundformen. Her skriver en kernebruger, så at sige: »Vores madskekema ser nogenlunde sådan her ud: Ca. ved 7/8 tiden: *Babse* + 100 ml *MME*«. Småbørnsforældre eller dem med en sådan fortid vil vide, at *MME* står for *modermælkerserstring*. Men en rigtig *babs* er nu at foretrække. Med eller uden tilbage dannelse.

KF

mål+mæle

ISSN 0106-567X

Hjemmeside: www.malogmaele.dk eller www.maalogmaele.dk

REDAKTION:

Kasper Boye, Carsten Elbro, Ken Farø, Erik Hansen og Jørn Lund.

TYPOGRAFISK DESIGN: Henrik Birkvig

SKRIFT: FF Olsen

EKSPEDITION OG ABONNEMENT:

Studenterafdelingen, Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, Njalsgade 80, 2300 København S.
Tlf. 35 32 91 45.
E-post: maalogmaele@hum.ku.dk

Mål og Mæle udkommer 4 gange om året, og abonnementsprisen er 190,00 kr. for årgang 2011.

Eftertryk af tekst og illustrationer er tilladt når kilden angives.

Spørgsmål til læserbrevkassen samt manuskripter til *Mål og Mæle* sendes til:

Carsten Elbro,
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, Njalsgade 120, København S
ce@hum.ku.dk